

матерів батьків бугаїв 9800-12670 кг молока і жирністю 4,04-4,50 %. За показниками молочної продуктивності лідирували корови голштинських ліній. Продуктивність тварин лінії М.Чифтейна складала 5005-3,86, В.Б.Айдіала - 4978-3,87.

Ключові слова: корова, бугай-плідни, лінія, удій, жирномолочність, жива маса.

We investigated the milk yield of cows of different linear supplies. Found that plemzavode "Pamyat Lenina" would be used in breeding producing Holstein lines with the productivity of mothers 7900-9600 kg of milk and fat of 3.98-4.25%. productivity mothers fathers bulls 9800-12670 kg milk and fatty - 4.50 4.04%. In terms of milk production of Holstein cows were there. Animal performance line M. Chiftejn was 5005-3.86, V.B. Idial - 4978-3, 87.

Key words: cow, bull. line, yield, milk fat, weight.

Дата надходження в редакцію: 10.10.2012 р.

Рецензент: д.с.г.н., професор Л.М. Хмельничий

УДК 636.061:636.22/.28.083.37

ФОРМУВАННЯ ЕКСТЕР'ЄРУ ТЕЛИЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ІНТЕНСИВНОСТІ ВИРОЩУВАННЯ

В.В. Першута, к.с.-г.н., Інститут сільського господарства Західного Полісся НААН

Викладено результати досліджень впливу інтенсивності вирощування на формування екстер'єрних ознак ремонтного молодняку української чорно-рябої молочної породи.

Оцінка тварин за екстер'єром має велике значення в практиці селекційної роботи, оскільки дає змогу визначити тип і напрям їх продуктивності, прогнозуванні багатьох якостей організму [4,7,10].

При оцінці екстер'єру тварин необхідно враховувати, що він є породною ознакою. Кожна порода будь-якого виду сільськогосподарських тварин характеризується специфічними екстер'єрними особливостями, які створюються головним чином в результаті відповідного планового відбору і підбору тварин за екстер'єрними показниками, з урахуванням спеціалізації, а також під впливом умов зовнішнього середовища і перш за все характеру вирощування молодняку. Якість вирощування телиць у майбутньому певною мірою впливає на особливості екстер'єру повновікових корів [1,3].

Екстер'єр корів значною мірою визначається генетичними чинниками: належністю до породи, типу, лінії, родини, походженням за батьком, умовною кровністю за поліпшуючою породою.

Поряд з цим відмічено значний вплив рівня вирощування і годівлі на формування екстер'єру тварин [2,8,9], що набуває важливого значення зі створенням нових селекційних формувальних сільськогосподарських тварин.

Метою досліджень було визначити вплив інтенсивності вирощування ремонтного молодняку на формування екстер'єрних ознак.

Матеріал і методика досліджень. Дослідження проведено в племінних заводах Рівненської області ЗАТ АПК "Зоря" та ФГ ім. Шевченка.

Для проведення науково-господарського дослідження було сформовано 3 групи телиць по 30 гол: контрольна – середньодобовий приріст 500 г,

I група – середньодобовий приріст 600 г (ЗАТ АПК "Зоря"), II група – середньодобовий приріст 400 г (ФГ ім. Шевченка).

Проміри статей тіла проводили у віці 3, 6, 9, 12, 15, 18 місяців та на третьому місяці лактації первісток згідно методики вивчення екстер'єру великої рогатої худоби в онтогенезі [5].

Біометрична обробка експериментальних даних проведено згідно з методиками М.А.Плохінського [6] на комп'ютері з використанням програмного забезпечення MS Excel.

Результати досліджень. Екстер'єр молочної худоби зумовлює прояв її продуктивних, конституційних та біологічних якостей. Різні способи вирощування ремонтного молодняку призводять до специфічних змін у будові статей тіла та їх прояву.

Оцінка промірів тварин від народження до 3-го місяця лактації засвідчила, що тварини по різному реагують на умови вирощування.

За лінійними промірами у віці 6-ти місяців достовірної різниці не спостерігали. Якщо якийсь промір був більшим, то інші менші або навпаки. Ми схилиємось до думки, що дане нівелювання відбулося за рахунок молочної періоду.

У віці 12 місяців телиці I групи достовірно переважали телиць контрольної за висотою в холці на 2,7 см ($P < 0,05$), тоді як ровесниці II групи поступалися на 3,2 см ($P < 0,01$). За таким проміром, як коса довжина тулубу телиці I групи переважали ровесниць контрольної на 5,1 см ($P < 0,001$), а II групи поступалися на 4,6 см ($P < 0,01$). В цілому перевага телиць I групи над контрольними сягала першого порогу достовірності за такими промірами: висота у спині, крижах, ширина грудей, глибина грудей, обхват грудей, ширина у маклаках, обхват п'ястка

($P < 0,01$). В той же час телиці нижчого рівня вирощування (II група) поступалися ровесницям контрольної групи за промірами висоти у спині, крижах, обхваті грудей, ширині у сідничних горбах, обхватом п'ястка ($P < 0,01$) та косою довжиною заду ($P < 0,001$).

У віці 18 міс між контрольною та I групою не спостерігали суттєвої різниці за висотними промірами та шириною в маклаках, сідничних горбах та обхватом п'ястка, однак за таким проміром, як ширина грудей різниця становила 2,6 см ($P < 0,001$), глибиною грудей 1,9 см ($P < 0,01$), обхватом грудей 4,8 см ($P < 0,01$), косою довжиною тулубу 4,1 см ($P < 0,01$), косою довжиною заду 1,3 см ($P < 0,01$) на користь I групи.

Ровесниці ж II групи достовірно поступалися висотою у холці на 4,7 см ($P < 0,001$), висотою у крижах 3,2 см ($P < 0,001$), обхватом грудей 9,3 см ($P < 0,001$), косою довжиною заду 1,3 см ($P < 0,001$) та шириною грудей 1,3 см ($P < 0,05$). Однак вони переважали їх за косою довжиною тулуба на 3,8 см (2,9%). Не спостерігали суттєвої різниці за

глибиною грудей, шириною у маклаках, сідничних горбах та обхватом п'ястка.

Порівнюючи проміри у віці першого отелення (табл. 1) спостерігали перевагу первісток I групи над ровесницями контрольної за висотою у холці на 4,5 см ($P < 0,001$), спині 4,2 см ($P < 0,01$), крижах 3,0 см ($P < 0,05$), обхватом грудей 6,1 см ($P < 0,01$), обхватом п'ястка 0,4 см ($P < 0,05$). За іншими промірами достовірної різниці між промірами цих груп тварин не спостерігали.

Тварини II групи, в порівнянні з контрольними за період від 18 міс до 3 міс першої лактації надолужили відставання у рості за такими промірами, як висота у холці, спині, крижах, шириною і глибиною грудей, обхватом грудей, шириною у маклаках, косою довжиною заду, обхватом п'ястка. Проте, за проміром косої довжини тулуба достовірно поступалися на 6,8 см ($P < 0,01$), шириною у сідничних горбах 1,2 см ($P < 0,05$). Однак порівнюючи проміри корів-первісток II групи відносно I групи бачимо, що їм так і не вдалося компенсувати відставання у рості.

Таблиця 1

Лінійні проміри піддослідних тварин у віці першого отелення, см

Показники	Дослідні групи					
	Контрольна		I		II	
	M±m	Cv	M±m	Cv	M±m	Cv
n	27		27		26	
Висота:						
у холці	124,3±0,88	3,21	128,8±0,65***	2,63	126,7±0,53	2,16
у спині	126,4±0,91	3,75	130,6±0,82**	3,28	129,5±0,48	1,91
у крижах	131,1±0,92	3,66	134,1±0,75*	2,91	131,7±0,44	1,72
Ширина грудей	43,1±0,51	6,16	42,7±0,71	8,67	46,8±0,66	7,21
Глибина грудей	65,6±0,49	3,93	66,7±0,68	5,38	69,1±0,35	2,57
Обхват грудей	179,3±1,33	3,93	185,4±1,68**	4,71	186,9±1,63	4,46
Коса довжина тулуба	145,7±1,24	4,41	144,7±1,46	5,24	138,9±0,81**	2,99
Ширина:						
у маклаках	48,3±0,41	4,41	50,3±0,63	6,49	50,2±0,57	5,78
у сідничних горбах	31,1±0,39	6,63	32,3±0,48	7,72	29,9±0,25*	4,27
Коса довжина заду	44,9±0,34	3,97	45,3±0,40	4,62	53,0±0,96	9,27
Обхват п'ястка	18,1±0,13	3,63	18,5±0,12*	3,47	18,9±0,23	6,15

* $P < 0,05$; ** $P < 0,01$; *** $P < 0,001$

Для визначення частки впливу рівня вирощування на формування екстер'єрних показників

нами було проведено дисперсійний аналіз (табл. 2).

Таблиця 2

Результати дисперсійного аналізу впливу рівня годівлі на ростові показники

Показники	Віковий період							
	6		12		18		I отелення	
	η^2_x	Fфакт	η^2_x	Fфакт	η^2_x	Fфакт	η^2_x	Fфакт
Висота:								
у холці	0,0003	0,01	0,276***	15,06	0,324***	18,69	0,234***	11,79
у спині	0,009	0,36	0,219***	11,07	0,212***	10,52	0,168***	7,79
у крижах	0,011	0,44	0,259***	13,81	0,226***	11,42	0,113**	4,88
Ширина грудей	0,035	1,49	0,108**	4,81	0,215***	10,65	0,227***	11,32
Глибина грудей	0,026	1,10	0,061	2,57	0,342***	20,31	0,250***	12,86
Обхват грудей	0,009	0,38	0,363***	22,55	0,141**	6,42	0,190***	9,05
Коса довжина тулуба	0,170***	8,50	0,062	2,63	0,060	2,47	0,101**	4,32
Ширина:								
у маклаках	0,017	0,71	0,201***	9,94	0,082*	3,47	0,198***	9,53
у сідничних горбах	0,008	0,34	0,453***	32,66	0,302***	16,86	0,578***	52,79
Коса довжина заду	0,133**	6,37	0,231***	11,85	0,485***	36,78	0,149**	6,74
Обхват п'ястка	0,044	1,92	0,187***	9,11	0,051	2,07	0,152**	6,90

* $P < 0,05$; ** $P < 0,01$; *** $P < 0,001$

Аналіз таблиці показує, що до віку 6 місяців інтенсивність вирощування не впливала на висотні проміри та проміри грудей. Достовірний

вплив проявлявся на промір косої довжини тулуба 17,0% та косої довжини заду 13,3%.

За період вирощування від 6 до 12 місячного віку частка впливу годівлі була суттєвою і становила 10,8-45,3% ($P < 0,01$; $P < 0,001$) не спостерігали прояву впливу даного фактору на косу довжину тулубу та глибину грудей.

В загальному за весь період вирощування частка впливу годівлі на ростові показники була на рівні $\eta^2 = 0,101 - 0,250 - 0,578$. У віці першого отелення простежувався достовірний вплив фактору годівлі на рівні другого і третього порогу вірогідності.

Висновки. Формування екстер'єрних ознак ремонтного молодняка молочної худоби в значній мірі зумовлюються паратиповими факторами.

Тварини української чорно-рябої молочної породи, за покращення умов вирощування володіють здатністю компенсувати відставання у рості, проте це відбувається не у повній мірі і не по всіх промірних показниках, тобто, втрачену інтенсивність росту у більш ранні вікові періоди надолужити у старшому віці практично неможливо.

Список використаної літератури:

1. Зубець М.В. Вирощування ремонтних телиць / Зубець М.В., Сірацький Й.З., Данилків Я.Н. – К.: Урожай, 1993. – 136 с.
2. Коваль Т.П. Формування екстер'єру первісток червоної молочної худоби за різних умов вирощування / Т.П.Коваль // Тваринництво України. – 2005. - №8. – С. 12-15.
3. Мельник Ю.Ф. Залежність продуктивності худоби української червоно-рябої молочної породи від спадкових і паратипових факторів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук: 06.02.01. "Розведення та селекція тварин" / Ю.Ф.Мельник. – Чубинське, 2000. – 20 с.
4. Меркушин В.В. Оцінка продуктивних якостей корів за екстер'єром / В.В.Меркушин // Розведення та штучне осіменіння великої рогатої худоби. – К.: Аграрна наука, 1991. – Вип. 23. – С. 34-37.
5. Методики наукових досліджень із селекції, генетики та біотехнології у тваринництві: [зб. наук. праць / наук. ред. Буркат В.]. – К.: Аграрна наука, 2005. – 248 с.
6. Плохинский Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н. А. Плохинский. – М.: Колос, 1969. – 256 с.
7. Федорович Є.І. Екстер'єрно-конституційні та біологічні особливості високопродуктивних корів чорно-рябої худоби західного регіону України / Є.І.Федорович // Розведення і генетика тварин. – 2002. - №36. – С. 188-189.
8. Хмельничий Л.М. Характеристика корів бажаного типу за продуктивністю та екстер'єром / Л.М.Хмельничий // Тваринництво України. – 2003. - №7. – С. 17-19.
9. Эйснер Ф.Ф. Теория и практика племенного дела / Ф. Ф. Эйснер. – К.: Урожай, 1981. – 192 с.
10. Ящук Т.С. Особливості формування західного внутрішньопородного типу української чорно-рябої молочної породи в залежності від генотипових і паратипових факторів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук: 06.02.01. "Розведення та селекція тварин" / Т.С.Ящук. – Чубинське, 2005. – 20 с.

Изложены результаты исследований влияния интенсивности выращивания на формирование экстерьерных признаков ремонтного молодняка украинской чёрно-пёстрой молочной породы.

The results of the impact of cultivation intensity on the formation of external and repair signs of young black-and-white manner Ukrainian dairy breeds.

Дата надходження в редакцію: 12.10.2012 р.

Рецензент: д.с.г.н., професор Л.М. Хмельничий

УДК 626. 2. 082. 11

АНАЛІЗ ДОВІЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ КОРІВ ЧЕРВОНОЇ СТЕПОВОЇ ПОРОДИ

А.В. Писаренко, Інститут тваринництва степових районів ім. М. Ф. Іванова "Асканія-Нова", Національний науковий селекційно-генетичний центр з вівчарства

Наведено результати використання корів червоної степової породи. Встановлено перевагу за показниками довічного використання корів отриманих внутрішньолінійним та міжлінійним підборами. Поліпшення англєрською породою сприяло підвищенню у тварин вмісту жиру в молоці. Виявлено вплив рівня надою за першу лактацію на показники довічної продуктивності корів.

Інтенсифікація молочного скотарства та селекційне поліпшення стад з метою підвищення продуктивних якостей тварин призводить до значного скорочення строку експлуатації корів. У

результаті середній строк використання корів на молочних фермах обмежується всього 3-4 лактаціями [1, 4].